

3. Про державну підтримку кінематографії в Україні: Закон України від 23 березня 2017 року № 1977-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19#Text> (дата звернення: 11.11.2021).

4. Словник української мови : в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 8: Природа-Ряхтливий / ред. тому: В. О. Винник та ін. 1977. 927 с.

5. Словник української мови : в 11 т. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 5: Н-О / ред. тому: В. О. Винник, Л. А. Юрчук. 1974. 840 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-29>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОЛЕКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Довгань Б. В.

студентка III курсу юридичного факультету

Науковий керівник: Петренко Г. О.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри господарського та адміністративного права

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

В Україні особливо гострим питанням на сьогодні є проблема несвоєчасного повернення кредитних коштів, що зумовлено нестабільністю банківської системи, періодичними економічними кризами, а також пандемією COVID-19. Саме це обумовлює звернення банківських установ до так званих колекторських компаній (через укладення договору факторингу). Однак, за результатами аналізу звіту Національного банку України (далі – НБУ) «Захист прав споживачів фінансових послуг: робота зі зверненнями у 2020 р.» колекторська діяльність або, як зазначається у самому звіті, collection-діяльність, стала однією з головних проблем року. У 2020 р. значна частина звернень щодо мікрофінансових компаній та банків стосувалася жорстких мір зі стягнення заборгованості з боржників (погроз, розповсюдження особистої інформації, неетичної та агресивної поведінки колекторів тощо) [1].

Загострення відповідної теми спричинило прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості» від 19 березня 2021 р. № 1349-ІХ (далі – Закон № 1349-ІХ), введеного в дію з 14 липня 2021 р. Він передбачає внесення змін до Законів України «Про споживче кредитування», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та інших. Закон № 1349-ІХ спрямований на унормування правовідносин, що виникають під час врегулювання простроченої заборгованості, з метою захисту прав споживачів-боржників та обмеження доступу до ринку потенційно недобросовісних колекторів [2].

Попри законодавчі новації, у 2021 р. статистика звернень громадян до НБУ стосовно питання, що розглядається, лише набувала обертів, і вже в 2 кварталі поточного року було отримано 6 131 звернення стосовно діяльності небанківських фінустанов, що займаються споживчим кредитуванням (у тому числі 1 862 щодо collection-діяльності); а в 3 кварталі – 4 959 таких звернень із 7 583 відповідно [3; 4].

Варто наголосити, що положення новоствореного Закону № 1349-ІХ внесли суттєві зміни в діяльність колекторських установ. Серед найголовніших новацій треба виділити наступні: підпорядкування колекторської діяльності НБУ та встановлення вичерпного переліку дозволеної взаємодії колектора зі споживачем фінансових послуг. А також важливо підкреслити, що було зобов'язано банки та фінансові компанії до підписання договору зі споживачем інформувати його про можливі наслідки невиконання умов кредитування, зокрема, повідомити про право залучати колектора [5].

Крім того, відповідно до вищезазначеного Закону № 1349-ІХ у сфері колекторської діяльності НБУ встановлює вимоги до колекторських компаній та їхньої діяльності при здійсненні ними врегулювання простроченої заборгованості. Суттєвими є норми про можливість вживання заходів, спрямованих на припинення виявлених порушень прав споживачів та поновлення цих прав, встановлення та усунення причин таких порушень, визначення посадових осіб, відповідальних за виявлені порушення; а також приписи про те, що НБУ тепер веде реєстр колекторських компаній [5]. Так, за статистичними даними НБУ у цьому реєстрі сьогодні зареєстровано 60 колекторських компаній [6]. Позитивним є те, що відповідний реєстр знаходиться у відкритому доступі, що сприятиме формуванню прозорого ринку колекторської діяльності. Варто припустити, що таке удосконалення законодавства в зазначеній сфері здатне вирішити проблему негативної тенденцію укладення між банківськими установами та колекторськими

компаніями (або ж третіми особами, що виявляли бажання здійснювати таку діяльність) удаваних договорів факторингу під виглядом договорів про відступлення права вимоги (цесії), що потім в судовому порядку визнаються недійсними. Про це йдеться у Постанові Верховного Суду Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 9 грудня 2020 р. № 759/14346/16, правових висновках Великої Палати Верховного Суду, викладеним у постановках від 11 вересня 2018 р. у справі № 909/968/16, від 10 листопада 2020 р. у справі № 638/22396/14-ц [7].

Важливо наголосити, що Законом № 1349-IX встановлено заходи впливу НБУ до колекторських установ. Як відомо, у лютому 2021 р. НБУ затвердив нові правила застосування заходів впливу до небанківських фінустанов, які формально відобразилися у постановках Правління НБУ від 1 лютого 2021 р. № 12 та від 2 лютого 2021 р. № 13. Це слугує додатковою гарантією захисту прав споживачів фінансових послуг. Слід додати, що повний перелік видів заходів впливу, які застосовуються НБУ до небанківських фінансових установ встановлено в ст. 39-42 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», до якого і було внесено зміни Законом № 1349-IX [5]. Проте серед основних заходів впливу НБУ до колекторських установ слід виділити наступні: письмове застереження, тимчасову заборону здійснювати врегулювання простроченої заборгованості, виключення відомостей про установу – колекторську компанію з реєстру колекторських компаній [8], а також накладення штрафів відповідно до Закону № 1349-IX.

Треба зазначити, що відповідно до останніх даних, оприлюднених на офіційному веб-порталі НБУ станом на 19.11.2021, НБУ застосував три заходи впливу у вигляді накладення трьох штрафів за залучення не включених до реєстру колекторських компаній до ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АЛУРІЯ» на суму 331,5 тис. грн., а також два заходи впливу у вигляді накладення двох штрафів у розмірі 102 тис. грн кожен за порушення вимог щодо етичної поведінки до ТОВ «МАНІФОЮ» [9]. Можна припустити, що високі штрафні санкції стануть мотивацією для колекторських компаній здійснювати свою діяльність відповідно до норм законодавства, а також не посягати на права і свободи споживачів фінансових послуг.

Варто додати, що врегулювання колекторської діяльності відповідає практиці провідних держав світу. Так, у більшості західноєвропейських країн діють окремі закони, що регулюють колекторську діяльність. До таких відносяться Великобританія, Італія, Австрія, Норвегія. Наприклад, в США закон про колекторську діяльність існує вже більше 30 років. При цьому колекторам забороняється тиснути на боржника, а

прозорість колекторського ринку є показником цивілізованості колекторських компаній [10, с. 57-60].

Таким чином, на підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що прийняття Закону № 1349-IX дозволить створити прозорий ринок колекторської діяльності, призведе до скорочення судової практики щодо укладення удаваних договорів факторингу під виглядом договору cesії між відповідними суб'єктами, зважаючи на заходи контролю зі сторони НБУ. Можна припустити, що в перспективі кількість правопорушень зі сторони колекторських компаній буде зменшуватися, у тому числі і завдяки можливості посилення зі сторони НБУ заходів впливу на такі фінансові установи.

Література:

1. Звіт про роботу зі зверненнями споживачів фінансових послуг за IV квартал 2020 р. *Офіційний веб-портал Національного Банку України*. URL: <https://cutt.ly/7TFI3VZ> (дата звернення 22.11.2021).

2. Пояснювальна записка до Проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту боржників при врегулюванні простроченої заборгованості від 19.10.2020. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://cutt.ly/hTFIvrL> (дата звернення 22.11.2021).

3. Звіт про роботу зі зверненнями споживачів фінансових послуг за II квартал 2021 р. *Офіційний веб-портал Національного Банку України*. URL: <https://cutt.ly/UTFOwWJ> (дата звернення 22.11.2021).

4. Звіт про роботу зі зверненнями споживачів фінансових послуг за III квартал 2021 р. *Офіційний веб-портал Національного Банку України*. URL: <https://cutt.ly/UTFOsFS> (дата звернення 22.11.2021).

5. Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості: Закон України від 19 березня 2021 р. № 1349-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 24. ст.205.

6. Реєстр колекторських компаній. *Веб-портал Опендатабот*. URL: <https://cutt.ly/vTFPfbq> (дата звернення 22.11.2021).

7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 9 грудня 2020 р. *Справа № 759/14346/16. Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://cutt.ly/hTFPvQA> (дата звернення 22.11.2021).

8. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг: Постанова Правління Національного Банку України від 01.02.2021 № 12.

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://cutt.ly/sTFPZ2E> (дата звернення 22.11.2021).

9. До фінансових установ застосовано заходи впливу за порушення вимог «колекторського» закону. *Офіційний веб-портал Національного Банку України.* URL: <https://cutt.ly/JTFP0HR> (дата звернення 22.11.2021).

10. Данча М.І. Світовий досвід правового регулювання колекторських компаній. *Актуальні проблеми захисту права власності:* матер. кругл. столу (м. Одеса, 17 червня 2016 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитоновна. Одеса: Фенікс, 2016. С. 56-60.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-30>

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

Ізбаш К. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Історично так склалося, що безпека і порядок відіграють важливу роль в цивілізованому суспільстві і визначаються найвищими цінностями людства. Тому одним із головних завдань нашої держави є забезпечення публічного порядку, публічної безпеки та спокою громадян.

Значну роль у сфері забезпечення публічної безпеки та підтримання публічного порядку надається органам Національної поліції України. Відповідно до положень ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом [4].

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги